

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

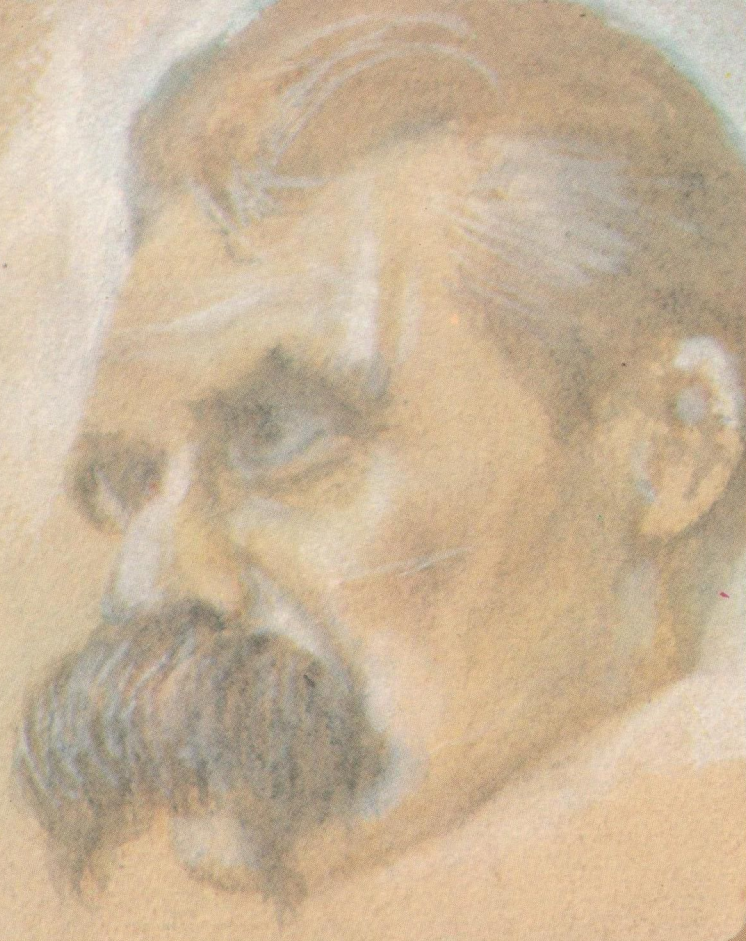
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DIONYSOS DITHYRAMBOSLARI

FRIEDRICH NIETZSCHE

Friedrich Nietzsche
□
DIONYSOS DITHYRAMBOSLARI

KABALCI YAYINLARI : 27
Şiir Dizisi : 1

Türkçe İkinci Basım: Kasım 1993

Kapak Düzeni: Ebru Grafik

Kapak Filmleri: Ebru Grafik

Kapak Baskısı: Çetin Ofset

Dizgi: Sarmal Dizgi

Baskı: Yaylacık Matbaası

Cilt: Temuçin Mücellithanesi

FRIEDRICH NIETZSCHE

DİONYSOS
DİTHYRAMBOSLARI

ALMANCA ASLIYLA

Türkçesi
ORUÇ ARUOBA

Nur Narr! Nur Dichter!	10	<i>Sadece Deli! Sadece Şair!</i>
Unter Töchtern der Wüste	22	<i>Çölün Kızları Arasında</i>
Letzter Wille	42	<i>Son İstem</i>
Zwischen Raubvögeln	44	<i>Yırtıcı Kuşlar Arasında</i>
Das Feuerzeichen	56	<i>İşaret Ateşi</i>
Die Sonne sinkt	60	<i>Güneş Batıyor</i>
Klage der Ariadne	68	<i>Ariadne'nin Yakınması</i>
Ruhm un Ewigkeit	80	<i>Şöhret ve Sonsuzluk</i>
Von der Armut des		
Reichsten	92	<i>Varlığının Yoksulluğu</i>

Çevirenin Notları

METİN ÜZERİNE NOT

Burada sunduğumuz metinler ile çevirileri Nietzsche'nin 1883-84 yıllarında yazmaya başladığı ve çıldırmasından (2-3 Ocak 1889) hemen önce son biçimlerini vererek, bir kitap tasarısı içinde biraraya getirdiği bir dizi şiirinin metinleri ile çevirileridir.

Metinler, Nietzsche'nin elyazmalarının sayfa düzenine uyularak ve yapıtlarının Eleştirel Toplubasımı'ndaki en son biçimlerine göre verilmiş; ilk kez *Yazı* dergisinin 3. sayısında (Ankara 1978) yayımlanan çeviriler ise, buradaki yayım için yeniden gözden geçirilmiştir.

Metinlerin kısa bir tarihçesi, özellikleriyle ilgili bazı noktalar ile, Türkçe okuyana anlamada yardımcı olabilecek bazı bilgiler ve açıklamalar, cildin sonundaki Çevirinin Notları'na konmuştur.

Oruç Aruoba
İstanbul, Ocak 1988

İKİNCİ BASKIYA NOT

İkinci baskı için ofset tekniğine geçilmiş, metinler yeniden dizilmiş ve gözden geçirilmiştir. Çevirenin Notları'na bazı yeni notlar eklenmiştir.

O.A.
İstanbul, Ağustos 1993

Dionysos-Dithyramben

Friedrich Nietzsche

Dionysos Dithyramboslari

NUR NARR! NUR DICHTER!

Bei abgehellter Luft,
wenn schon des Thau's Tröstung
zur Erde niederquillt,
unsichtbar, auch ungehört
—denn zartes Schuhwerk trägt
der Tröster Thau gleich allen Trostmilden—
gedenkst du da, gedenkst du, heisses Herz,
wie einst du durstetest,
nach himmlischen Thränen und Thaugeträufel
versengt und müde durstetest,
dieweil auf gelben Graspfaden
boshaft abendliche Sonnenblicke
durch schwarze Bäume um dich liefen
blendende Sonnen-Gluthblicke, schadenfrohe.

[3]

SADECE DELİ! SADECE ŞAİR!

Kararan havayla,
çiyin avuntusu akmaktayken
yeryüzüne doğru,
görülmeyce, işitilmeden
—çünkü yumuşak patikler giyinir
avutucu çiy, bütün avuntuyla yumuşamışlar gibi—
anımsarsın sen, sıcak gönül, anımsarsın,
bir zamanlar nasıl susadığını,
kutsal gözyaşı ile çiy yağışlarını özleyerek
yanıp tutuşurken, bitkinlikle susadığını,
kengözlü akşamüstü güneşinin bakışları
saramış otlu patikalar üzerinde
kararmış ağaçların içinden geçip dolaşırken çevrende,
güneşin kör edici kor bakışları, acı vermekten haz duyan.

Der W a h r h e i t Freier— du? so höhnten sie—
nein! nur ein Dichter!
ein Thier, ein listiges, raubendes, schleichendes,
das lügen muss,
das wissentlich, willentlich lügen mus,
nach Beute lüstern,
bunt verlarvt,
sich selbst zur Larve,
sich selbst zur Beute
d a s — der Wahrheit Freier?...
Nur Narr! Nur Dichter!
Nur Buntredend,
aus Narrenlarven bunt herausredend,
herumsteigend auf lügnerischen Wortbrücken,
auf Lügen-Regenbogen
zwischen falschen Himmeln
herumschweifend, herumschleichend—
n u r Narr! n u r Dichter!...

H a k i k a t i n yavuklusu —sen ha? diye alay ederlerdi—
hayır! bir şair sadece!
bir hayvan, kurnaz yırtıcı sürüngen,
yalan söylemesi gereken,
bilerek isteyerek yalan söylemek zorunda,
av arzusunda,
elvan elvan maskelenmiş,
kendine maske,
kendine av
b u h a —hakikatin yavuklusu?...
Sadece deli! Sadece şair!
Sadece parlak parlak laf eden,
deli maskelerinden dışarı renkli renkli konuşan,
yalancı söz köprülerine tırmanan,
yalandan gökkuşakları üstünde
sahte gökler arasında
dolanıp duran, sürünüp duran—
s a d e c e deli! s a d e c e şair!...

Das — der Wahrheit Freier?...
Nicht still, starr, glatt, kalt,
zum Bilde worden,
zur Gottes-Säule,
nicht aufgestellt vor Tempeln,
eines Gottes Thürwart:
nein! feindselig solchen Tugend-Standbildern,
in jeder Wildniss heimischer als in Tempeln,
voll Katzen-Muthwillens
durch jedes Fenster springend,
husch! in weden Zufall
jedem Urwalde zuschnüffelnd
dass du in Urwäldern
unter buntzottigen Raubthieren
sündlich gesund und schön und bunt liefest,
mit lüsternen Lefzen,
selig-höhnisch, selig-höllisch, selig-blutgierig,
raubend, schleichend, l ü g e n d liefest...

Oder dem Adler gleich, der lange,
lange starr in Abgründe blickt,
in s e i n e Abgründe...

Bu ha— hakikatin yavuklusu?...
Durgun değil, dik donuk soğuk değil,
tasvirleşmemiş,
heykelleşmemiş,
tapınakların önüne dikili değil,
bir tanrıya kapı bekçisi değil:
hayır! bu çakılı erdem tasvirlerine düşman,
yabanlar ona daha rahat tapınaklardan,
kedi haylazlığıyla dolu
her pencereden zıplayıp
pop! her rastlantının peşinden
koklaya koklaya her yabanıl ormana dalansın sen,
yabanıl ormanlarda
renkli tüylü yırtıcı hayvanlar arasında
günahkarca sağlıklı, güzel, elvan gezinirsin,
arzulu dudaklarınla,
kutluca alaycı, kutluca şeytanî, kutluca kan emici
yırtıcı yırtıcı, sinsi sinsi, y a l a n c ı y a l a n c ı gezinirsin...

Ya da kartal gibi, uzun,
uzun dik dik uçuşuma,
k e n d i uçuşumuna bakan kartal gibi...

— oh wie sie sich hier hinab,
hinunter, hinein,
in immer tiefere Tiefen ringeln! —
Dann,
plötzlich,
geraden Flugs
gezückten Zugs
auf L ä m m e r stossen,
jach hinab, heisshungrig,
nach Lämmern lüstern
gram allen Lamms-Seelen,
grimmig gram Allem, was blickt
tugendhaft, schafmässig, krauswollig,
dumm, mit Lammsmilch-Wohlwollen...

Also
adlerhaft, pantherhaft
sind des Dichters Sehnsüchte,
sind d e i n e Sehnsüchte unter tausend Larven,
du Narr! du Dichter!...

—nasıl da yukarıya,
aşağıya, içeriye,
hep daha derin derinliklere halkalanıyor uçurum!—
Sonra,
ansızın,
düz uçuşla
ani dalışla
k u z u l a r ı n üzerine çullanmak,
birden aşağıya, yırtıcı açlıkla,
kuzu arzusunda,
bütün kuzu ruhlara kızgın,
öfkeli bütün erdemlice,
koyunca, kıvrıcık kıvrıcık
göz kırpıştıran, koyunsütü iyilikle alıklaşmışlara...

Böylesine
kartalcadır, parscadır.
şairin özlemleri,
s e n i n özlemlerin, binlerce maske altında,
sen ey deli! sen ey şair!...

Der du den Menschen schautest
so Gott als Schaf—,
den Gott zerreißen im Menschen
wie das Schaf im Menschen
und zerreissend lachen—

das, das ist deine Seligkeit,
eines Panthers und Adlers Seligkeit,
eines Dichters und Narren Seligkeit!...

Bei abgehellter Luft,
wenn schon des Monds Sichel
grün zwischen Purpurröthen
und neidisch hinschleicht,
—dem Tage feind,
mit jedem Schritte heimlich
an Rosen-Hängematten
hinsichelnd, bis sie sinken,
nachtabwärts blass hinabsinken:

Sen ki bakarken insana,
koyun görünüür t a n r ı sana—
insandaki tanrıyı p a r a l a m a k
insandaki koyunu paralar gibi
paralarken de g ü l m e k—

b u , b u i ſ t e s e n i n k u t l u l u ğ u n ,
bir parsın, bir kartalın kutluluğu
bir ſairin, bir delinin kutluluğu!...

Kararan havayla,
ayın orağı
mor kızılıklar arasında yeſil yeſil,
hasetle, sinsi sinsi dolanırken,
—güne d ü ſ m a n ,
her dolanıſta bıçerken
gülden döſekleri gizlice,
çökertene dek,
gecenin derinliğine uçuk uçuk gömene dek:

so sank ich selber einstmals,
aus meinem Wahrheits-Wahnsinne,
aus meinen Tages-Sehnsüchten,
des Tages müde, krank vom Lichte,
— sank abwärts, abendwärts, schattenwärts,
von Einer Wahrheit
verbrannt und durstig
— gedenkst du noch, gedenkst du, heisses Herz,
wie da du durstetest?—
d a s s i c h v e r b a n n t s e i
v o n a l l e r W a h r h e i t !
N u r N a r r ! N u r D i c h t e r ! ...

ben de öyle düştüm bir kez
hakikat çılgınlığımdan aşağıya,
gün özlemimden aşağıya,
—aşağıya, akşama, gölgeye çöktüm
bir hakikatten
bağrı yanık, susamış
—anımsıyor musun hâlâ, anımsıyor musun, sıcak gönül,
nasıl susadığını?—
s ü r ü l m ü ř t ü m
t ü m h a k i k a t t e n !
S a d e c e d e l i ! s a d e c e ř a i r ! ...

UNTER TÖCHTERN DER WÜSTE

1.

"Gehe nich davon! sagte da der Wanderer, der sich den Schatten Zarathustras nannte, bleibe bei uns, — es möchte sonst uns die alte dumpfe Trübsal weider anfallen.

Schon gab uns jener alte Zauberer von seinem Schlimmsten zum Besten, und siehe doch, der gute fromme Papst da hat Thränen in den Augen und sich ganz wieder aufs Meer der Schwermuth eingeschifft.

Diese Könige da mögen wohl vor uns noch gute Miene machen: hätten sie aber keine Zeugen, ich wette, auch bei ihnen fienge das böse Spiel wieder an,

—das böse Spiel unsres Heulens und Nothschreiens: bleibe bei uns, Zarathustra! Hier ist viel verborgenes Elend, das reden will, viel Abend, viel Wolke, viel dumpfe Luft!

Du nährtest uns mit starker Mannskost und kraftigen
[9]

ÇÖLÜN KIZLARI ARASINDA

1.

"Gitme! dedi tam o sırada, kendine Zerdüşt'ün Gölgesi adını takan Gezgin, kal bizimle — yoksa o eski, küflü bıkkınlık çökebilir yine üzerimize.

Şu İhtiyar Büyücü daha kötülüklerini iyiliklere çevirip bize dağıttı dağıtmadı, bak işte, şu iyi, dini-bütün Papa, gözleri yaş dolu, hüznün denizine açıldı gitti bile.

Şu Krallar, gerçi düzgün yüzlerle duruyorlar karşımızda, ama bahse girerim, tanıklar önünde olmasalar, onlar da başlardı o kötü oyunu oynamağa;

— alçalmış bulutların, ıslak hüznün, kapanmış gökyüzünün, çalınmış güneşlerin, uluyan güz yellerinin kötü oyununu,

— bizim ulumalarımızın, imdat bağırtılarımızın kötü oyunu: kal bizimle Zerdüşt! Burası saklı yozluklarla dolu, dile gelmeğe çabalayan; akşamla, küflü havayla dolu.

Bizi erkekçe yiyeceklerle, güçlü sözlerle besledin: yemek

Sprüchen: lass es nicht zu, dass uns zum Nachtsch die weichen weiblichen Geister wieder anfallen!

Du allein machst die Luft um dich herum stark und klar! Fand ich je auf Erden so gute Luft als bei dir in deiner Höhle?

Vielerlei Länder sah ich doch, meine Nase lernte vielerlei Luft prüfen und abschätzen: aber bei dir schmecken meine Nüstern ihre grösste Lust!

Es sei denn—, es sei denn—, oh vergieb eine alte Erinnerung! Vergieb mir ein altes Nachtsch-Lied, das ich einst unter Töchtern der Wüste dichtete.

Bei denen nämlich gab es gleich gute helle morgenländische Luft; dort war ich am fernsten vom wolkigen feuchten schwermüthigen Alt-Europa!

Damals liebte ich solcherlei Morgenland-Mädchen und andres blaues Himmelreich, über dem keine Wolken und keine Gedanken hängen.

Ihr glaubt es nicht, wie artig sie dasassen, wenn sie nicht tanzten, tief, aber ohne Gedanken, wie kleine Geheimnisse, wie bebänderte Räthsel, wie Nachtsch-Nüsse —

bunt und fremd fürwahr! aber ohne Wolken: Räthsel, die sich rathen lassen: solchen Mädchen zu Liebe erdachte ich damals einen Nachtsch-Psalm."

Also sprach der Wanderer, der sich den Schatten
[10]

sonrası tatlı yerine zayıf kadınsı ruhların üzerimize çökmesine izin verme.

Çevresindeki havayı sert, açık kılan bir sen varsın! Seninle, senin mağaradaki kadar temiz havayı daha yeryüzünde nerede buldum ki?

Birçok ülke gezdim gördüm, oysa burnum çeşit çeşit havayı sinamayıcı, değerlendirmeyi öğrendi: ama seninyanındayken en büyük hazlarının tadına varıyor burun deliklerim.

Yalnız —, bir tek —, ah, bir eski anıyı bağışla! Bir zamanlar Çölün Kızları arasında düzduğüm bir yemek sonrası türküsünü bağışla.

Onların çevresinde de temiz açık doğu havası vardı; bulutlu nemli hüznü ihtiyar Avrupa'nın en uzağındaydım oradayken!

Böylesi doğu kızlarını, üzerlerinde hiçbir bulutun, hiçbir düşüncenin aslı durmadığı mavi gökyüzlerini severdim o zamanlar.

İnanmazdınız, nasıl da hanım hanımcık otururlardı öyle, dansetmezken, derin ama düşüncesiz, küçük bilmeceler, sarılıp sarmalanmış gizler gibi, yemek sonrası cevizleri gibi—

alacalı, acaip gerçi! ama bulutsuz: bilinebilir bilmeceler: böylesi kızların sevgisine bir yemek sonrası ilahisi düzmüştüm."

Böyle konuştu kendine Zerdüşt'ün Gölgesi adını takan

Zarathustrat nannte; und ehe Jemand ihm antwortete, hatte er schon die Harfe des alten Zauberers ergriffen, die Beine gekreuzt und blickte gelassen und weise um sich: — mit den Nüstern aber zog er langsam und fragen die Luft ein, wie Einer, der in neuen Ländern eine neue Luft kostet. Endlich hob er mit einer Art Gebrüll zu singen an.

2.

Die Wüste wächst: weh dem, der
Wüsten birgt

3.

Ha!
Feierlich!
ein würdiger Anfang!
afrikanisch feierlich!
eines Löwen würdig
oder eines moralischen Brüllaffen...
—aber Nichts für euch,
ihr allerliebsten Freundinnen,
zu deren Füßen mir,

[11]

Gezgin; daha kimse birşey söyleyemedi de, ihtiyar Büyücü'nün arpını kaptı, bağdaş kurdu, çevresine sakın, bilgece baktı — havayı da burun deliklerine yavaş yavaş, sınaya sınaya çekti, yeni ülkelerde yeni bir hava koklayan biri gibi. Sonunda bir çeşit kükremeyle türkü okumaya başladı.

2.

Çöl büyür: vay haline içinde
çöl saklayanın.

3.

Hop!
Şenlikli!
yakışık olan bir başlangıç!
Afrikalıca şenlikli!
bir aslana yaraşan
ya da kükreyen bir ahlak şempanzesine...
—ama size göre hiç değil,
siz sevgili dostlara,
benim, palmyeler altında bir Avrupalının,

einem Europäer unter Palmen,
zu sitzen vergönnt ist. Sela.

Wunderbar wahrlich!
Da sitze ich nun,
der Wüste nahe und bereits
so ferne wieder der Wüste,
auch in Nichts noch verwüstet:
nämlich hinabgeschluckt
von dieser kleinsten Oas
—sie sperrte gerade gähnend
ihr liebliches Maul auf,
das wohlriechendste aller Mäulchen:
da fiel ich hinein,
hinab, hindurch — unter euch,
ihr allerliebsten Freundinnen! Sela.

Heil, Heil jenem Walfische,
wenn er also es seinem Gaste
wohlsein liess! — ihr versteht
meine gelehrte Anspielung?...

dizlerinin dibinde oturmasına
izin verilen. Sela.

Şaşırtıcı gerçekten!
İşte oturuyorum burada,
çöle yakın, ama şimdiden
ne kadar uzağında çölün,
hiçlik içinde bile daha çorak :
işte yuttu
bu ufacık vaha beni
—açtı esneyerek
o sevilesi ağzını,
ağızların o en güzel kokulusunu:
düştüm ben de içine,
aşağıya, ta dibe—sizin aranıza,
siz sevgili dostlar! Sela.

Selam olsun o balinaya,
konuklarını böylesine
ağarlayan! —anlıyorsunuzdur
bu bilgiççe benzetmemi?...

Heil seinem Bauche,
wenn es also
ein so lieblicher Oasis-Bauch war,
gleich diesem: was ich aber in Zweifel ziehe.
Dafür komme ich aus Europa,
das, zweifelsüchtiger ist als alle Eheweibchen.
Möge Gott es bessern!
Amen!

Da sitze ich nun,
in dieser kleinsten Oasis,
einer Dattel gleich,
braun, durchsüsst, goldschwürig,
lüsternd nach einem runden Mädchen-Maule,
mehr aber noch nach mädchenhaften
eiskalten schneeweissen schneidigen
Beisszähnen: nach denen namlich
lechzt das Herz allen heissen Datteln. Sela.

Den genannten Südfrüchten
ähnlich, allzuähnlich

Selam midesine
böylesine
sevilesi bir vaha midesi ise,
bunun gibi: ama kuşkularım var bu konuda,
Avrupa'dan geldim ya işte,
bütün evkadıncıklarından daha kuşkucudur o.
Tanrı ıslah eylesin!
Amin!

İşte oturuyorum burada,
bu ufacık vahada,
bir hurma gibi
kararmış, tatlanmış, altın yoğunluğunda,
yuvarlak bir kız ağzı arzulayarak,
dahası, kızca
buz soğuğu kar beyazı keskin
ısırcı dişler arzulayarak: can atar
bütün kavruk hurmaların yüreği böylesi dişlere. Sela.

Adı geçen güney yemişlerine
benzeyerek, pek benzeyerek

liege ich hier, von kleinen
Flügelkafern
umtanzelt und umspielt,
insgleichen von noch kleineren
thörichteren boshafteren
Wünschen und Einfallen, —
umlagert von euch,
ihr stummen, ihr ahnungsvollen
Mädchen-Katzen
Dudu und Suleika
— u m s p h i n x t, dass ich in Ein Wort
viel Gefühle stopfe
(—vergebe mir Gott
diese Sprachsünde!...)
—sitze hier, die beste Luft schnüffelnd,
Paradieses-Luft wahrlich,
lichte leicthe Luft, goldgestreifte,
so gute Luft nur je
vom Monde herabfiel,
sei es aus Zufall
oder geschah es aus Übermuthe?

uzanmışım buraya, ufak
uçuç böcekleri
dans eder, oynar çevremde
bir de, bunlardan da ufak
daha hınzır, daha hain
arzular ile düşünceler,—
kuşatmışsınız beni,
siz dilsiz, siz anlayışlı
kız-kediler
Dudu ile Züleyha
— s f e n k l e ş m i ş i m, bir söze
bir sürü duygu tıkarak
(—tanrı bağışlasın
bu dil günahımı!...)
—oturuyorum burada, bu temiz havayı koklaya koklaya,
cennet havası gerçekten,
ışıklı, hafif bir hava, altın bezeli,
böylesi temiz hava
ancak aydan düşmüş olabilir,
rastlantı sonucu mu acaba
yoksa burnubüyüklik yüzünden mi?

wie die alten Dichter erzählen.
Ich Zweifler aber ziehe es in Zweifel,
dafür komme ich
aus Europa,
das sweifelsüchtiger ist als alle Eheweibchen.
Möge Gott es bessern!
Amen.

Diese schönste Luft athmend,
mit Nüstern geschwellt gleich Bechern,
ohne Zukunft, ohne Erinnerungen,
so sitte ich hier, ihr
allerliebsten Freundinnen,
und sehe der Palme zu,
wie sie, einer Tänzerin gleich,
sich biegt und schmiegt und in der Hüfte wiegt
—man thut es mit, sieht man lange zu...
einer Tänzerin gleich, die, wie mir scheinen will,
zu lange schon, gefährlich lange
immer, immer nur auf e i n e m Beinchen stand?
—da vergass sie darob, wie mir scheinen will,
das a n d r e Beinchen?

eski ozanların anlattıkları gibi.
Ama ben Kuşkulunun kuşkuları var bu konuda,
Avrupa'dan
geldim işte,
bütün evkadıncıklarından daha kuşkucudur o.
Tanrı ıslah eylesin!
Amin!

Bu güzelim havayı içime çeke çeke,
çanaklar gibi şişmiş burun deliklerimle,
geleceksiz, anısız,
öylesine oturuyorum burada, ey
sevgili dostlar,
ve palmiyeyi seyrediyorum,
onun, bir dansöz gibi,
eğilip bükülmelerini, kalça kıvrımlarını
—kişi kendi de oynamaya başlıyor, çok seyredince...
bir dansöz gibi, ama sanki
çok uzun, tehlikelice uzun bir süre
hep, he p t e k b i r bacağının üstünde?
—sanki unutmuş gibi geliyor bana
ö t e k i bacağı?

Vergebens wenigstens
suchte ich das vermisste
Zwillings-Kleinod
—nämlich das andre Beinchen—
in der heiligen Nähe
ihres allerliebsten, allerzierlichsten
Fächer-und Flatter-und Flitter-Röckchens.
Ja, wenn ihr mir, ihr schönen Freundinnen,
ganz glauben wollt,
sie hat es v e r l o r e n...
Hu! Hu! Hu! Hu! Hu!...
Es ist dahin.
auf ewig dahin
das andre Beinchen!
Oh schade um dies liebliche andre Beinchen!
Wo — mag es wohl weilen und verlassen trauern,
dieses einsame Beinchen?
In Furcht vielleicht vor einem
grimmen gelben blondgelockten
Löwen-Unthiere? oder gar schon

Bakındım, bakındım
boşuna —bulamadım o kayıp
ikiz mücevheri
—yani öteki bacağı—
aziz, nezih
yırtmaçlı, kıpır kıpır kıpırtılı etekliğinin
kutsal yakınlığında.
Evet, güzel dostlar, bana kalırsa,
dinlerseniz beni,
kaybetmiş bacakcağzını...
Vah! Vah! Vaah!...
Yitip gitmiş,
sonsuz dek yitik,
öteki bacakcık!
Ah, yazık o sevgili öteki bacakcağıza!
Nerelerde —geziniyor acaba, terkedilmişlikle hüzünlü,
o yalnız bacakcık?
Belki de korku içinde
bir öfkeli sarı, sarişin perçemli
canavar aslanın karşısında? Yoksa şimdiden

abgenagt, abgeknabbert—
erbärmlich wehe! wehe! abgeknabbert! Sela.

Oh weint mir nicht,
weiche Herzen!
Weint mir nicht, ihr
Dattel-Herzen! Milch-Busen!
Ihr Süssholz-Herz-
Beutelchen!
Sei ein Mann, Suleika! Muth! Muth!
Weine nicht mehr,
bleiche Dudu!
—Oder sollte vielleicht
etwas Stärkendes, Herz-stärkendes
hier am Platze sein?
ein gesalbter Spruch?
ein feierlicher Zuspruch?...

Ha!
Herauf, Würde!
Blase, blase wieder,
Blasebalg der Tugend!

yenip bitirilmiş, kemirilip bitirilmiş—
yazıklar olsun, vah! vah! kemirilmiş bitmiş! Sela.

Yok, yok, ağlamayın,
yumuşak yürekler!
Ağlamayın siz
hurma yürekler! süt göğüsler!
Siz meyan yüreği
torbacıkları!
Erkekliğini takın Züleyha! Cesaret!
Artık ağlama
solgun Dudu!
—Yoksa şöyle
güçlü bir şey, yüreklendirici bir şey mi
yerinde olurdu şimdi?
Kutsanmış bir söz?
Kutlu bir çağrı?...

Hop!
Haydi, onur!
Öt, öt yeniden
erdemin borazanı!

Ha!

Noch Ein Mal brüllen,
als moralischer Löwe vor den Töchtern der Wüste
brüllen!

—Denn Tugend-Geheul,
ihr allerliebsten Mädchen,
ist mehr als Alles
Europäer-Inbrunst, Europäer-Heiss hunger!
Und da stehe ich schon,
als Europäer,
ich kann nicht anders, Gott helfe mir!
Amen!

* * *

Die Wüste wächst: weh dem, der Wüsten birgt!
Stein knirscht an Stein, die Wüste schlingt und würgt.
Der ungeheure Tod blickt glühend braun
und k a u t — sein Lebin ist sein Kaun...

Vergiss nicht, Mensch, den Wollust
ausgelobt:
du—bist der Stein, die Wüste, bist
der Tod...
[18]

Kükreyelim bir kez daha,
şöyle ahlaklıca kükreyelim,
kükreyelim ahlaklı bir aslan gibi çölün kızlarının önünde!
—Çünkü erdem ulumaları,
ey sevgili kızlar,
herşeyden çok
tutkusudur Avrupalının, açlığıdır Avrupalının!
İşte ben de buradayım ya,
Avrupalıyım ya,
başka şey gelmez elimden, tanrı yardımcım olsun!
Amin!

*Çöl büyür; vahiy haline içinde çöl saklayanın!
Taş taşı kemirir, çöl yutar yutar boğulayazar.
Canavar ölüm parlak parlak kara gökzünü diker
Isırır, çığır—, yaşamıdır çığnemesi...*

*Unutma insan, kül olmuşsun
 şehvetten:
sen —taşsın, çöl sensin, ölüm
 sen...*

LETZTER WILLE

So sterben,
wie ich ihn einst sterben sah—,
den Freund, der Blitze und Blicke
göttlich in meine dunkle Jugend warf.
Muthwilig und tief,
in der Schlacht ein Tanzer—,

untern Kriegern der Heiterste,
unter Siegern der Schwerste,
auf seinem Schicksal ein Schicksal stehend,
hart, nachdenklich, vordenklich—:

erzitternd darob, d a s s e r siegte,
jauchzend darüber, dass er s t e r b e n d siegte:

befehlend, indem er starb
—und er befahl, das man v e r n i c h t e...

SON İSTEM

Öyle ölmek,
onun gördüğüm ölümü gibi—,
o dost, karanlık gençliğime
tanrısal bakışlar ile şimşekler saçan;
atılğan, derin,
savaşan bir dansçı gibi—,

savaşçıların en neşelisi
yenenlerin en kaygılısı,
yazgısının üstünde bir yazgı gibi duran,
sert, ön-düşünümlü, son — düşünülü—:

yeniyor diye titreyen,
ö l e r e k yenmekten mutlu—:

ölmesiyle buraran
—verdiği de, y o k e d i n buyruğu...

So sterben,
wie ich ihn einst sterben sah:
siegend, v e r n i c h t e n d...

ZWISCHEN RAUBVÖGELN

Wer hier hinab will,
wie schnell
schluckt den die Tiefe!
—Aber du, Zaráthustra,
liebst den Abgrund noch,
thust der T a n n e es gleich?—

Die schlägt Wurzeln, wo
der Fels selbst süchtaudernd
zur Tiefe blickt—,
die zögert an Abgränden,

Öyle ölmek,
onun gördüğüm ölümü gibi:
yenerek, y o k e d e r e k . . .

YIRTICI KUŞLAR ARASINDA

*Burada alçalmak isteyen
nasıl da çabucak
yutuyor derinlikler!
—Ama sen, Zerdüşt,
seversin uçurumu gene de,
ç a m a mı benziyorsun?—*

*O, kayaların bile
derinliklere titriyerek baktığı yerlerde
salar köklerini—,
herşeyin çepeçevre*

wo Alles rings
hinunter will:
zwischen der Ungeduld
wilden Gerölls, stürzenden Bachs
geduldig duldend, hart, schweigsam,
einsam...

E i n s a m !
Wer wagte es auch,
heir Gast zu sein,
d i r Gast zu sein?...
Ein Raubvogel vielleicht:
der hängt sich wohl
dem standhaften Dulder
schadenfroh in's Haar,
mit irrem Gelächter,
einem Raubvogel-Gelächter...

Wozu so standhaft?
—höhnt er grausam:

aşağıyı istediği
uçurumlarda dikelir:
vahşi heyelanlanların, çavlayan çayların
sabırsızlığı ortasında
sabırla sebatlı, sert, sessiz,
yalnız...

Y a l n ı z !
Kimin yüreği elverirdi ki
burada konuk olmaya,
s a n a konuk olmaya? ...
Bir yırtıcı kuş belki,
çılgın kahkahalarla,
yırtıcı kuş kahkahalarıyla,
durgun sabırlının
başına hınzırca
tebelleş olmayı seven...

N i y e böylesine durgun?
—diye alay eder haince:

man muss Flügel haben, wenn man den Abgrund liebt...
man muss nicht hängen bleiben,
wie du, Gehängter!—

Oh Zarathustra,
grausamster Nimrod!
Jüngst Jäger noch Gottes,
das Fangnetz aller Tugend,
der Pfeil des Bösen!
Jetzt—
von dir selber erjagt,
deine eigene Beute,
in dich selber eingebohrt...

Jetzt—
einsam mit dir,
zwiesam im eignen Wissen,
zwischen hundert Spiegeln
vor dir selber falsch,
zwischen hundert Erinnerungen
ungewiss,

kanatları olmalı kişinin, uçurumu seviyorsa...
asilip kalmamalı
senin gibi, ey Asılmış!

Ah, Zerdüşt,
zalim Nemrut!
daha düne kadar avcısındın tanrının bile,
tuzağıydın her türlü erdemin,
okuydun fenanın!
Şimdi—
kendi kendinden kaçmış
kendi kendine av olmuş
kendi kendine saplanmış...

Şimdi—
tek başına kendinle,
iki başını kendini bilmenle,
yüzlerce aynayla çevrili
kendine sahte,
yüzlerce anıyla çevrili,
belirsiz,

an jeder Wunde müd,
an jedem Froste kalt,
Selbsthenner!
Selbstkenker!

Was bandest du dich
mit dem Strick deiner Weisheit?
Was locktest du dich
ins Paradies der alten Schlange?
Was schlichts du dich ein
in d i c h—in d i c h ?

Ein Kranker nun,
der an Schlangengift krank ist;
ein Gefangner nun,
der das härteste Loos zog:
im eignen Schachte
gebückt arbeitend,
in dich selber eingehöhlt,
dich selber angrabend,

yaralanmaktan bezgin,
üşümekten soğuk,
kendi iplerine dolaşmış,
kendini bilen!
kendini asan!

Ne sarıp sarmalıyorsun kendi kendine
bilgeliğinin sicimleriyle?
Neyle ayartıyorsun kendi kendini
kocamış yılanın cennetine?
Neyi kaçırıyorsun kendi kendinden
kendi k e n d i n e —kendi k e n d i n e ?

Bir hastasın şimdi
yılan zehiriyle zehirlenmiş;
bir mahkûmsun şimdi
en zorlu kaderi çekmiş—
kendi çukurunda
iki büküm taş kara kara,
kendi kendine gömülü,
kendi kendini gömmüş,

unbehülflich,
steif,
ein Leichnam—,
von hundert Lasten überthürmt,
von dir überlastet,
ein Wissender!
ein Selbsterkenner!
der weise Zarathustra!...

Du suchtest die schwerste Last:
da fandest du dich—,
du wirfst dich nicht ab von dir...

Lauernd,
kauernnd,
Einer, der schon nicht mehr aufrecht steht!
Du verwächst mir noch mit deinem Grabe,
verwachsener Geist!...

Und jüngst noch stolz,
auf allen Stelzen deines Stolzes!
Jüngst noch der Einsiedler ohne Gott,

onmaz,
katı,
bir ceset—,
yüzlerce ağırlıkla yüklü,
kendi kendisiyle yüklenmiş,
bir B i l e n !
bir K e n d i n i B i l e n !
b i l g e Zerdüşt!...

En ağır yükü aramıştın;
işte, k e n d i n i buldun—,
şimdi de atamıyorsun kendini sırtından...

Saklı,
gizli,
artık dik duramayan biri!
Kendini mezarınla karıştırıyorsun artık,
k a r ı ş m ı ş kafa!

Oysa daha düne kadar nasıl da kibirli,
kibirinin tahta bacakları üstünde!
Daha düne kadar nasıl da tek başına tanrısız,

der Zweisiedler mit dem Teufel,
der scharlachne Prinz jedes Übermuths!...

Jetzt—
zwischen zwei Nichtse
eingekrümmt,
ein Fragezeichen,
ein müdes Räthsel—
ein Räthsel für R a u b v ö g e l . . .

—sie werden dich schon „lösen“,
sie hungern schon nach deiner „Lösung“,
sie flattern schon um dich, ihr Rathsel,
um dich, Gehenkter!...
Oh Zarathustra!...
S e l b s t k e n n e r ! . . .
S e l b s t h e n k e r ! . . .

iki başına şeytanla birlik,
her burnubüyüküğün parlak Prensi!...

Şimdi—
iki hiçlik arasında
bükülmüş,
bir soru işareti,
yorgun bir bilmece—
y ı r t ı c ı k u ş l a r a göre bir bilmece...

—"çözecekler" seni, bekle bak,
can atıyorlar senin "çözümüne",
çevrende uçuşmaya başladılar bile, sen ey bilmece,
çevrende sen ey asılmış!...
Ah Zerdüşt!...
K e n d i n i B i l e n !
K e n d i n i A s a n ! . . .

DAS FEUERZEICHEN

Hier, wo zwischen Meeren die Insel wuchs,
ein Opferstein jäh hinaufgethürmt,
hier zündet sich unter schwarzem Himmel
Zarathustra seine Höhenfeuer an,
Feuerzeichen für verschlagne Schiffer,
Fragezeichen für Solche, die Antwort haben...

Diese Flamme mit weissgrauem Bauche
—in kalte Fernen züngelt ihre Gier,
nach immer reineren Höhn biegt sie den Hals—
eine Schlange gerade aufgerichtet vor Ungeduld:
dieses Zeichen stellte ich vor mich hin.

Meine Seele selber ist diese Flamme,
unersättlich nach neuen Fernen
lodert aufwärts, aufwärts ihre stille Gluth.

İŞARET ATEŞİ

*Burada, adanın denizlerin ortasında bitiverdiği,
bir kurban taşı gibi birden bire yükseldiği yerde,
burada, kara göklerin altında tutuşturuyor
Zerdüşt koca ateşini,
yollarını kaybetmiş gemicilere işaret ateşi,
bir cevap verebileceklere soru işareti...*

*Beyaz-gri karınlı bu alev
—arzulaması yalıyor soğuk uzaklıkları,
hep daha arı yüksekliklere uzatıyor boynunu—
sabırsızlıkla dikelmiş bir yılan:
bu işareti koyuyorum kendi önüme.*

*Benim ruhumdur bu alev:
kanmazca susuz hep yeni uzaklıklara,
durgun yalazını fırlatıyor yukarı, yukarılara.*

Was floh Zarathustra vor Thier und Menschen?
Was entlief jäh allem festen Lande?
S e c h s Einsamkeiten kennt er schon—,
aber das Meer selbst war nicht genug ihm einsam,
die Insel liess ihn steigen, auf dem Berg wurde er zur
Flamme,
nach einer s i e b e n t e n Einsamkeit
wirft er suchend jetzt die Angel über sein Haupt.

Verschlagne Schiffer! Trümmer alter Sterne!
Ihr Meere der Zukunft! Unausgeforschte Himmel!
nach ellem Einsamen werfe ich jetzt die Angel:
gebt Antwort auf die Ungeduld der Flamme,
fangt mir, dem Fischer auf hohen Bergen,
meine siebente l e t z t e Einsamkeit!— —

[27]

*Ne demeğe kaçtı Zerdüşt hayvandan da insanda da?
Ne demeğe bıraktı sağlam karaları?
A l t ı yalnızlığı tanımişti bile—,
ama yetmedi ona denizin yalnızlığı,
ada bıraktı tirmansın, tepe bıraktı yansın, alev olsun,
bir y e d i n c i yalnızlığa
attı şimdi oltasını kafasından yukarıya.*

*Ey yollarını kaybetmiş denizciler! Ey sönmüş yıldızların
artıkları!*

*Siz ey geleceğin denizleri! Ey keşfedilmemiş gökler!
İşte atıyorum bütün yalnızlara oltamı:
bir cevap verin alevin sabırsızlığına,
yakalayın bana, yüksek dağlarda bekleyen balıkçıya
yedinci, s o n u n c u yalnızlığımı!— —*

DIE SONNE SINKT

1.

Nicht lange durstest du noch,
verbranntes Herz!
Verheissung ist in der Luft,
aus unbekannten Mündern bläst mich's an
—die grosse Kühle kommt...

Meine Sonne stand heiss über mir im Mittage:
seid mir gegrüsst, dass ihr kommt
ihr plötzlichen Winde
ihr kühlen Geister des Nachmittags!

Die Luft geht fremd und rein.
Schielt nicht mit schiefem
Verführerblick
die Nacht mich an?...

GÜNEŞ BATIYOR

1.

*Artık uzun sürmez susaman,
yanık yürek!
Bir beklenti var havada,
bilinmeyen açıklıklardan gelen bir esinti var,
—büyük serinlik geliyor...*

*Güneşim alev alev durmuştu tepemde öğleyin:
selam size, selam gelmenize
siz âni rüzgarlar
siz öğle sonrasının serin ruhları!*

*Hava başkalaşıyor, arınıyor.
Gece, hınzırca sahte
ayartıcı bakışlarla
bana mı dikmiş gözünü?...*

Bleib stark, mein tapfres Herz!
Frag nicht: warum?—

2.

Tag meines Lebens!
die Sonne sinkt.
Schon steht die glatte
 Fluth vergüldet.
Warm athmet der Fels:
 schief wohl zu Mittag
das Glück auf ihm seinen Mittagsschlaf?
 In grünen Lichtern
spielt Glück noch der braune Abgrund herauf.

Tag meines Lebens!
gen Abend gehts!
Schon glüth dein Auge
 halbgebrochen,
schon quillt deines Thaus

*Sağlam dur, yiğit yüreğim!
Sorma: niye? diye—*

2.

*Yaşam günüm!
güneş batıyor!
Şimdiden altınlanmış
durgun akıntı,
sıcak sıcak soluyor kaya:
öğleyin onun üstünde
kestirdi herhal öğle uykusunda mutluluk?
Yeşil ışıklarla
koyu uçurumun üstlerinde oynuyor hâlâ mutluluk.*

*Yaşam günüm!
akmakta akşama doğru!
Yarı yarıya sönmüş şimdiden
gözünün feri,
şimdiden kabarıyor çiyinin*

Thranengeträüfel,
schon läuft still über weisse Meere
deiner Liebe Purpur,
deine letzte zögernde Seligkeit...

3.

Heiterkeit, güldene, komm!
du des Todes
heimlichter süssester Vorgenuss!
—Lief ich zu rasch meines Wegs?
Jetzt erst, wo der Fuss müde ward,
holt dein Blick mich noch ein,
holt dein G l ü c k mich noch ein.

Rings nur Welle und Spiel.
Was je schwer war,
sank in blaue Vergessenheit,
müssig steht nun mein Kahn.

*gözyaşı akıntısı,
beyaz denizler üzerinde sakın ilerliyor şimdiden
o sevgili morun,
son çekingen kutluluğun...*

3.

*Neşe, altın neşe, gel artık!
ölümün
en mahrem, en tatlı ulaşı, tadı!
—Çok mu hızlı koştum yolumda?
Ancak şimdi, derman kesilince ayaklarımda
yetişt i bana bakışın yeniden
yetişt i bana mutluluğun yeniden.*

*Yalnızca dalgalar ile oyunlar kaldı artık çevrede.
Ağır, ağırbaşlı ne varsa,
mavi unutulmuşluğa battı gitti,
aylak duruyor artık sandalım.*

Sturm und Fahrt — wie verlernt er das!
Wunsch und Hoffen ertrank,
glatt liegt Seele und Meer.

Siebente Einsamkeit!

Nie empfand ich
näher mir süsse Sicherheit,
wärmer der Sonne Blick.

—Glüht nicht das Eis meiner Gipfel noch?
Silbern, leicht, ein Fisch
schwimmt nun mein Nachen hinaus...

*Fırtınalı yolculuklar — nasıl da boşverdi onlara!
İstek ile umut boğuldular,
dümdüz uzanıyor ruh ile deniz.*

Yedinci yalnızlık!

*Hiç duymamıştım
tatlı kesinliği bu kadar yakınımda,
güneşin bakışlarını bu kadar ılık.
—parıldamıyor mu doruğumdaki kar hâlâ?
Gümüşsü, hafif, bir balık,
süzülüyor şimdi kayığım açıklara...*

KLAGE DER ARIADNE

Wer wärmt mich, wer liebt mich noch?
Gebt heisse Hände!
gebt Herzens-Kohlenbecken!
Hingestreckt, schauernd,
Halbtodtem gleich, dem man die Füße wärmt,
geschüttelt ach! von unbekannten Fiebern,
zitternd vor spitzen eisigen Frostpfeilen,
von dir gejagt, Gedanke!
Unnennbarer! Verhüllter! Entsetzlicher!
Du Jäger hinter Wolken!
Darnieder geblitzt von dir,
du höhnisch Auge, das mich aus Dunklem anblickt!
So liege ich,
biege mich, winde mich, gequält
von allen ewigen Martern,
getroffen
von dir, grausamster Jäger,
du unbekannter — G o t t . . .

ARIADNE'NİN YAKINMASI

Kim ısıtır, kim sever beni daha?
Sıcak eller uzatın bana!
yürek mangalları uzatın bana!
Vurulup düşürülmüş, çırpına çırpına,
can çekişenler gibi, ayakları ovuşturulan,
sarsılmışım, ah! bilinmeyen ateşlerle yana yana,
sen peşimdesin, ey Düşünce!
Adlandırılmaz! Açıklanamaz! İğrenç!
Sen ey bulutların ardındaki avcı!
Yerle bir olmuşum senin şimşeklerinle,
sen alaycı göz, dikmişin gözünü bana karanlıklardan!
Yatıyorum öyle,
kıvrılarak, çırpınarak, işkencesiyle
bütün sonsuz ezaların,
vurdun beni
sen ey zalim avcı,
sen ey tanınmaz — T a n r ı . . .

Triff tiefer!
Triff Ein Mal noch!
Zerstich, zerbrich dies Herz!
Was soll dies Martern
mit zähnestumpfen Pfeilen?
Was blickst du wieder
der Menschen-Qual nicht müde,
mit schadenfrohen Götter-Blitz-Augen?
Nicht tödten willst du,
nur martern, martern?
Wozu — m i c h martern,
du schadenfroher unbekannter Gott?

Haha!
Du schleichst heran
bei solcher Mitternacht?...
Was willst du?
Sprich!
Du drängst mich, drückst mich,
Ha! schon viel zu nahe!

Vur, daha derine vur!
Bir kez daha, haydi vur!
Kopar, parçala bu yüreği!
Niye bu işkence
körelmiş oklarla?
Neye göz koydun böyle,
usanmadın mı bu insan işkencesinden,
acı vermekten haz duyan Tanrı şimşeği gözlerle?
Öldürmek değil istediğin,
yalnızca eziyet, eziyet etmek mi?
B a n a —niye eziyet ediyorsun,
sen ey acı vermekten haz duyan tanınmaz Tanrı?

Haha!
Usul usul sokuluyorsun
böylesi gece yarısında?...
Ne istiyorsun?
Konuş!
Üstüme geliyorsun, sıkıştırıyorsun beni,
Ha! Çok yaklaştın yanıma!

Du hörst mich athmen,
du behorchst mein Herz,
du Eifersüchtiger!
—worauf doch eifersüchtig?
Weg! Weg!
wozu die Leiter?
willst du h i n e i n ,
ins Herz, einsteigen,
in meine heimlichsten
Gedanken einsteigen?
Schamloser! Unbekannter! Dieb!
Was willst du dir erstehlen?
Was willst du dir erhorchen?
was willst du dir erfoltern,
du Folterer!
du—Henker-Gott!
Oder soll ich, dem Hunde gleich,
vor dir mich wälzen?
Hingebend, begeistert ausser mir
dir Liebe — zuwedeln?

Soluğumu duyuyorsun,
yüreğimi dinliyorsun,
kıskanç seni!

—neden kıskanıyorsun beni?

Git! Defol!

o merdiven de niye?
içeri mi girmek istiyorsun,
yüreğime tırmanmak,
en mahrem
düşüncelerime tırmanmak?
Utanmaz! Tanınmaz! Hırsız!
Ne çalmak istiyorsun?
Ne gözetlemek istiyorsun?
ne işkencesi etmek istiyorsun?
sen ey işkenceci!
sen —Cellat-Tanrı!
Yoksa köpek gibi,
taklalar mı ataydım karşında?
teslim mi olaydım, kendimden geçerek
sevginle —sırnaşarak?

Umsonst!
Stich weiter!
Grausamster Stachel!
Kein Hund — dein Wild nur bin ich,
grausamster Jäger!
deine stolzeste Gefangne,
du Räuber hinter Wolken...
Sprich endlich!
Du Blitz-Verhüllter! Unbekannter! sprich!
Was willst du, Wegelagerer, von — m i r ?

Wie?
Lösegeld?
Was willst du Lösegelds?
Verlange Viel — das räth mein Stolz!
und rede kurz — das räth mein andrer Stolz!

Haha!
M i c h — willst du? mich?
mich — ganz?...

Boşuna!
Sürdür batırmanı!
Zalim diken!
köpek değilim —avınım yalnızca senin,
zalim avcı!
en gururlu esiririm,
sen ey bulutların ardındaki haydut...
Konuş artık!
Ey şimşeklerin ardına gizlenen! Tanınmaz! konuş!
Ne istiyorsun, ey Eşkiya — b e n d e n ?

Nasıl?
Fidye mi?
Ne istiyorsun fidye diye?
Çok iste — böylesi yaraşır gururuma!
ve az konuş — böylesi yaraşır öteki gururuma!

Haha!
B e n i —istiyorsun ha? beni?
herşeyimle beni?...

Haha!

Und marterst mich, Narr, der du bist,
zermarterst meinen Stolz?

Gieb L i e b e mir —wer wärmt mich noch?
wer liebt mich noch?

gieb heisse Hände,
gieb Herzens-Kohlenbecken,
gieb mir, der Einsamsten,
d[e]in Eis, ach! siebenfaches Eis
nach Feinden selber,
nach Feinden schmachten lehrt,
gieb, ja ergieb
grausamster Feind,
mir — d i c h ! . .

Davon!

Da floh er selber,
mein einziger Genoss,
mein grosser Feind,
mein Unbekannter,
mein Henker-Gott!...

Haha!

*Ve işkence ediyorsun bana, Delisin ya işte,
gururumu kırıyorsun işkencenle?*

*S e v g i ver bana — kim ısıtır ki beni daha?
kim sever ki beni daha?*

*sıcak eller uzat bana,
yürek mangalları uzat bana,
bana, yalnızların en yalnızına,
buzunu ver ah! yedi kat donmuş buz,
düşmanları bile
düşmanları özlemeyi öğreten,
ver, evet, teslim et,
ey zalim düşman
bana — k e n d i n i !*

Kaçıyor!

*Bu kez o kaçıyor,
tek yoldaşım,
en büyük düşmanım,
tanınmazım benim,
Cellat-Tanrım benim!...*

Nein!
komm zurück!
M i t allen deinen Martern!
All meine Thränen laufen
zu dir den Lauf
und meine letzte Herzensflamme
dir glüht sie auf.
Oh komm zurück,
mein unbekannter Gott! mein S c h m e r z !
mein letztes Glück!...

Ein Blitz. Dionysos wird in smaragdener Schönheit sichtbar.

D i o n y s o s :

Sei klug, Ariadne!...
Du hast kleine Ohren, du hast meine Ohren:
steck ein kluges Wort hinein!—
Muss man sich nicht erst hassen, wenn man sich lieben
soll?...
I c h b i n d e i n L a b y r i n t h . . .

[37]

Hayır!
gel geri!
bütün işkencelerinle b i r l i k t e geri gel!
Bütün gözyaşlarım
sana akıyor,
yüreğimin son alevi
seni aydınlatıyor.
Gel, geri gel,
tanınmaz Tanrım ! A c ı m benim!
son mutluluğum benim!...

Bir şimşek çakar. Dionysos zümrüt güzelliğiyle görünür.

D i' o n y s o s :

Aklını başına toplama, Ariadne!
Küçük kulakların var, benim kulaklarım var sende:
bir akıllıca söz sok onların içine!—
Kişi kendini sevecekse, kendinden nefret etmesi
gerekmez mi önce?..
L a b i r e n t i n i m b e n s e n i n . . .

RUHM UND EWIGKEIT

1.

Wie lange sitztest du schon
auf deinem Missgeschick?
Gieb Acht! du brütest mir noch
ein Ei,
ein Basilisken-Ei
aus deinem langen Jammer aus.

Was schleicht Zarathustra entlang dem Berge?—

Misstrauisch, geschwürig, düster,
ein langer Lauerer—,
aber plötzlich, ein Blitz,
hell, furchtbar, ein Schlag
gen Himmel aus dem Abgrund:
—dem Berge selber schüttelt sich
das Eingeweide...

Wo Hass und Blitzstrahl
Eins ward, ein F l u c h—,
auf den Bergen haust jetzt Zarathustra's Zorn,

ŞÖHRET VE SONSUZLUK

1.

Daha ne kadar oturacaksın
bahtsızlığının üstünde?
Dikkat et! uzun sefilliğinden sonra,
bir yumurta,
bir yılan yumurtası
çatlayacak sanki kuluçkaya yatışından.

Ne kaçırıyor Zerdüşt dağ boyunca öyle?—

Güvensiz, kuşkulu, karanlık,
uzun uzun pusuda—,
ama birden, bir yıldırım,
aydınlık, korkunç, bir şimşek
uçurumdan yükselip göklere çakan:
—dağın bile sarsılıyor
barsakları...

Nefret ile yıldırımların
birleşip i l e n ç olduğu—,
dağların tepelerini yurt edinmiş şimdi Zerdüşt'ün öfkesi,

eine Wetterwolke schleicht er seines Wegs.

Verkrieche sich, wer eine letzte Decke hat!
Ins Bett mit euch, ihr Zartlinge!
Nun rollen Donner über die Gewölbe,
nun zittert, was Gebälk und Mauer ist,
nun zucken Blitze und schwefelgelbe Wahrheiten—
Zarathustra f l u c h t .

2.

Diese Münze, mit der
alle Welt bezahlt,
R u h m—,
mit Handschuhen fasse ich diese Münze an,
mit Ekel trete ich sie u n t e r mich.

W e r will bezahlt sein?
Die Käuflichen...
Wer f e i l steht, greift
mit fetten Händen

bir şimşek bulutunu takmış peşine sürüklüyor.

*Kaçın, sığın, başını sokacak damları olanlar!
Haydi, yataklarınızda büzülün, düztabanlar sizi!
Şimdi gökgürültüleri dolaşüyor gökkubbenin üstünde,
şimdi tir tir titriyor payandalar, duvarlar,
şimdi çakıyor şimşekler ile kükürt sarısı hakikatler—
Zerdüşt ile n i y o r*

2.

*Bu metelik, bütün dünyanın
ödenti diye dağıttığı,
Ş ö h r e t—,
eldiven giyiyorum elime bu meteliği ellerken,
tiksintiyle eziyorum onu ayağımın a l t ı n d a .*

*Kim ödenti ister?
Satılığa çıkmışlar yalnızca...
Satılık olanlar, uzatırlar
Yağlı ellerini*

nach diesem Allerwelts-Blechklingklang Ruhm!

— W i l l s t du sie kaufen?

sie sind Alle käuflich.

Aber biete Viel!

klinge mit vollem Beutel!

—du s t ä r k s t sie sonst,

d u stärkst sonst ihre T u g e n d . . .

Sie sind Alle tugendhaft.

Ruhm und Tugend — das reimt sich.

So lange die Welt lebt,

zahlt sie Tugent-Geplapper

mit Ruhm-Geklapper—,

die Welt l e b t von diesem Lärm...

Vor allen Tugendhaften

will ich schuldig sein,

schuld'ig heissen mit weder grossen Schuld!

Vor allen Ruhms-Schalltrichtern

wird mein Ehrgeiz zum Wurm—,

bu tüm-dünyanın-teneke-tingirtısı ününe!

—Haydi i s t i y o r musun satın almak?
Hepsbi satılık hepsi.

Ama yüksek biç fiyatlarını!
dolu dolu keseler şingırdat!

—yoksa g ü ç l e n d i r i r s i n onları,
güçlendirirsin yoksa f a z i l e t l e r i n i . .

Hep faziletlidir onlar.

Şöhret ve fazilet—hep uyanıklıdır bu ikisi.

Yaşadıkça bu dünya,

fazilet patırtılarına karşılık

şöhret takırtıları öder—,

bu gürültü patırtıyla y a ş a r dünya...

Bütün faziletliler karşısında

suçlu olmak istiyorum,

ne kadar suç varsa yüklesinler bana!

Bütün şöhret zurnacılarının karşısında

solucana döndü hırsım—,

unter Solchen gelüftet's mich,
der N i e d r i g s t e zu sein...

Diese Münze, mit der
alle Welt bezahlt,
R u h m—,
mit Handschuhen fasse ich diese Münze an,
mit Ekel trete ich sie u n t e r mich.

3.

Still!—
Von grossen Dingen— i c h s e h e Grosses!—
soll man schweigen
oder gross reden:
rede gross, meine entzückte Weisheit!

Ich sehe hinauf—
dort rollen Lichtmeere:
—oh Nacht, oh Schweigen, oh todtenstiller Lärm!...

böylelerinin yanındayken
e n a l ç a k olmak geliyor içimden...

Bu metelik, bütün dünyanın
ödenti diye dağıttığı,
Ş ö h r e t—,
eldiven giyiyorum elime bu meteliği ellerken
tiksintiyle eziyorum ayağımın a l t ı n d a .

3.

Sus artık!—
Yüce şeyler üzerine — g ö r ü l y o r u m yüceleri!—
susmalı kişi
ya da yücelikle konuşmalı:
yücelikle konuş artık, ey kendinden geçmiş bilgeliğim!

Yükseklerde şimdi gözüüm—
ışık denizleri dalgalanıyor orada:
—Ah gece, ah susmak, ah ölüm sessizliğinin gürültüsü...

Ich sehe ein Zeichen—,
aus fernsten Fernen
sinkt langsam ein Sternbild gegen mich...

4.

Höchstes Gestirn des Seins!
Ewiger Bildwerke Tafel!
Du kommst zu mir?—
Was Keiner erschaut hat,
deine stumme Schönheit,—
wie? sie flieht vor meinen Blicken nicht?

Schild der Nothwendigkeit!
Ewiger Bildwerke Tafel!
—aber du weisst es ja:
was Alle hassein,
was allein i c h liebe,
dass du e w i g bist!
dass du n o t h w e n d i g bist!

Bir işaret görüyorum—,
en uzak uzaklıklardan gelen
bir yıldız tasarımı ıslıl ıslıl iniyor göslerimin önüne...

4.

Varlığın en yüksek takım yıldızı!
Sonsuz tasarımlar yapısı!
Sen mi geliyorsun bana?—
Daha kimsenin bakamadığı,
suskun güzelliğin mi bu?—
Demek, demek kaçmıyor, bakışlarımdan?

Zorunluğun kalkanı!
Sonsuz tasarımlar yapısı!
—ama bilirsin sen:
kimsenin çekemediği,
tek b e n i m sevdiğim,
senin s o n s u z olmandır!
senin z o r u n l u olmandır!

Meine Liebe entzündet
sich ewig nur an der Nothwendigkeit.

Schild der Nothwendigkeit!
Höchstes Gestirn des Seins!
—das kein Wunsch erreicht,
das kein Nein befleckt,
ewiges Ja des Sein's,
ewig bin ich dein Ja:
denn ich liebe dich, oh Ewigkeit! — —
[8]

*Sonsuzca tutuřturur sevgim kendini
zorunluk ateřinden yalnızca.*

*Zorunluğun kalkanı!
Varlığın en yüksek takım yıldızı!
—hiçbir dileğin erişemediğı,
hiçbir Hayırın kirletemediğı,
varlığın sonsuz Eveti,
sonsuz dek Evetimin ben senin:
ç ü n k ü se vi y o r u m se ni , e y s o n s u z l u k ! — —*

VON DER ARMUT DES REICHSTEN

Zehn Jahre dahin—,
kein Tropfen erreichte mich,
kein feuchter Wind, kein Thau der Liebe
—ein r e g e n l o s e s Land...
Nun bitte ich meine Weisheit,
nicht geizig zu werden in dieser Dürre:
ströme selber über, träufle selber Thau
sei selber Regen der vergilbten Wildniss!

Einst hiess ich die Wolken
fortgehn von meinen Bergen—
einst sprach ich „mehr Licht, ihr Dunklen!"
Heut locke ich sie, dass sie kommen:
macht dunkel um mich mit euren Eutern!
—ich will euch melken,
ihr Kühe der Höhe!
Milchwarmer Weisheit, süsser Thau der Liebe
ströme ich über das Land.

VARLIKLININ OKSULLUĞU

On yıldanberi—,
tek bir damla bile düşmedi üzerime,
tek bir nemli esinti, tek bir sevgi çiyi
— r a h m e t s i z bir toprak...
Şimdi bilgeliğime diyorum,
cimrileşme bu kıraçlıkta:
sel ol ak kendi kendine, çiy ol düş kendi kenidene,
yağmur ol yağ kendi sararmış bozkırlarına!

Bir zamanlar koymuştum
bulutları dağlarımdan,—
bir zamanlar buyurmuştum "Açılın, ışık gelsin, ey
Karartıcılar!" diye:
Şimdiyse ayartmaya çalışıyorum, geri dönsünler diye:
karartsın çevremi memelerinizle!
—sizi sağlamak istiyorum
ey yükseklerin akinekleri!
Süt sıcaklığı bilgeliği, tatlı sevgi çiyi
saçıyorum toprağın üstüne.

Fort, fort, ihr Wahrheiten,
die ihr düster blickt!
Nicht will ich auf meinen Bergen
herbe ungeduldige Wahrheiten sehn.
Vom Lächeln vergül-det
nahe mir heut die Wahrheit,
von der Sonne gesüsst, von der Liebe gebräunt.—
eine r e i f e Wahrheit breche ich allein vom Baum

Heut strecke ich die Hand aus
nach den Locken des Zufalls,
klug genug, den Zufall
einem Kinde gleich zu führen, zu überlisten
Heut will ich gastfreundlich sein
gegen Unwillkommnes,
gegen das Schicksal selbst will ich nicht stachlihc sein
—Zarathustra ist kein Igel.

Meine Seele,
unersättlich mit ihrer Zunge,
an alle guten und schlimmen Dinge hat sie schon geleck't,
in jede Tiefe tauchte sie hinab.
Aber immer gleich dem Korke,

[38]

Defolun, defolun, siz ey çorak çorak
bakınan hakikatler!
Kurumuş, kavruk, sabırsız hakikatler
görmek istemiyorum dağlarımda.
Kahkahalarla altınlanıp
öyle gelsin hakikat bugün bana,
güneşle tatlanmış, sevgiyle renklenmiş,
yalnızca o l g u n hakikatleri koparacağım artık ağaçtan.

Rastlantının perçemlerini okşuyor
bugün ellerim,
kurnazlığım yeter onu istediğim yere gütmeye,
kandırmaya bir çocuk gibi.
Bugün konuksever olmak istiyorum
istenmeyen konuklara,
yumuşak bir döşek sereceğim yazgıya bile
—bir kirpi değil Zerdüşt.

Ruhum,
doymak bilmez diliyle
yaladı yuttu bütün iyi şeyleri, bütün kötü şeyleri,
bütün derinliklere daldı.
Ama hep, mantar gibi,

immer schwimmt sie wieder obenauf,
sie gaukelt wie Öl über braune Meere:
dieser Seele halber heisst man mich den Glücklichen.

Wer sind mir Vater und Mutter?
Ist nicht mir Vater Prinz Überfluss
und Mutter das stille Lachen?
Erzeugte nicht dieser Beiden Ehebund
mich Räthselthier,
mich Lichtunhold,
mich Verschwender aller Weisheit Zarathustra?

Krank heute vor Zärtlichkeit,
ein Thauwind,
sitzt Zarathustra wartend, wartend auf seinen Bergen,—
im eignen Saft
süss geworden und gekocht,
u n t e r h a l b seines Gipfels,
u n t e r h a l b seines Eises,
müde und selig,
ein Schaffender an seinem siebenten Tag.

—Still!
Eine Wahrkeit wandelt über mir
einer Wolke gleich,—

hep yeniden yüzdü su yüzüne,
yağ gibi yayıldı oynaşarak koyu denizlere:
mutlu dediler bana bu ruh benim diye.

Kim benim babam anam?
Prens Bolluk değil mi babam
ve Dingin Kahkaha anam?
Bu çift dünyaya getirmede mi beni,
ben gizem yaratıcısını,
ben ışık müsrifini,
ben bütün bilgelikleri çarçur eden Zerdüştü?

Bugün, yumuşaklıktan içi geçmiş,
ılık bir bahar yeli,
oturuyor bekleyerek, bekleyerek dağların tepelerinde,—
kendi suyuyla
pişmiş, tatlanmış,
doruğunun a l t ı n d a
buzulunun a l t ı n d a ,
yorgun ve kutlu,
yedinci gününe varmış bir yaratıcı.

—Dur!
Bir hakikat dolanıyor tepemde
bir bulut gibi,—

mit unsichtbaren Blitzen trifft sie mich.
Auf breiten langsamen Treppen
steigt ihr Glück zu mir:
komm, komm, geliebte Wahrheit!

—Still!

M e i n e Wahrheit ists!
Aus zögernden Augen,
aus sammtenen Schauern
trifft mich ihr Blick,
lieblich, böse, ein Mädchenblick...
Sie errieth meines Glückes G r u n d ,
sie errieth m i c h —ha! was sinnt sie aus?—
Purpurn lauert ein Drache
im Abgrunde ihres Mädchenblicks.

—Still! Meine Wahrheit r e d e t !—

Wehe dir, Zarathustra!
Du siehst aus, wie Einer,
der Gold verschluckt hat:
man wird dir noch den Bauch aufschlitzen!...

Zu reich bis du,
du Verderber Vieler!

görülmez şimşekler yağdırıyor üstüme,
Geniş, yavaş basamaklardan
iniyor mutluluğu bana doğru:
gel, gel sevgili Hakikat!

—Bak!

B e n i m hakikatim bu!—
çekingен gözlerden,
kadife ürpertisinden gelen
bakışı yakalıyor beni,
sevgi dolu, öfkeli, bir kız bakışı...
Mutluluğumun t e m e l i n i sezinliyor
beni sezinliyor —ha! ne demeğe getiriyor?—
Kız bakışının uçurumunda
bir rengarenk ejderha pusuda.

—Dinle! K o n u ş u y o r hakikatim!—

Yazıklar olsun sana, ey Zerdüşt!
Altın yutmuş biri
gibisin tıpkı:
bekle bak, karnınida yararlar daha!...

Pek varlıklısın sen
ne de savurgansın!

Zu Viele machst du neidisch,
zu Viele machst du arm...
Mir selber wirft dein Licht Schatten—,
es fröstelt mich: geh weg, du Reicher,
geh, Zarathustra, weg aus deiner Sonne!...

Du möchtest schenken, wegschenken deinen Überfluss,
aber du selber bist der Überflüssigste!
Sei klug, du Reicher!
Verschenke dich selber erst, oh Zarathustra!

Zehn Wahre dahin—,
und kein Tropfen erreichte dich?
Kein feuchter Wind? kein Thau der Liebe?
Aber wer s o l l t e dich auch lieben,
du Überreicher?
Dein Glück macht rings trocken,
macht arm an Liebe
—ein r e g e n l o s e s Land...

Niemand dankt dir mehr,
du aber dankst Jedem,
der von dir nimmt:
daran erkenne ich dich,
du Überreicher,
du Ä r m s t e r aller Reichen!

Kıskanç yaptın pek çoklarını,
pek çoklarını da yoksul...
Bana bile gölge düşürüyor ışığın—,
üşıyorum: git, git artık ey Varlıklı,
git Zerdüş, çek git güneşinden!...

Armağan edersin, dağıtırsın f a z l a l a ğ ı n ı ,
oysa sen kendin fazlasın asıl!
Aklını kullan, ey Varlıklı,
Önce kendini armağan et, gitsin, ey Zerdüş!

On yıldan beri—,
Tek bir damla bile düşmedi mi üzerine?
tek bir nemli esinti, tek bir sevgi çiysi?
Ya k i m seveydi ki seni,
varlığının varlıklısı?
Mutluluğun kuraklık getiriyor çepeçevre,
sevgi yoksulluğu getiriyor
— r a h m e t s i z bir toprak...

Kimse teşekkür etmiyor artık sana,
ama sen herkese,
senden alan herkese teşekkür ediyorsun:
işte buradan tanıdım seni,
varlığının varlıklısı,
sen ey varlıklılardan e n y o k s u l u !

Du opferst dich, dich q u a l t dein Reichthum—,
du giebst dich ab,
du schonst dich nicht, du liebst dich nicht:
die grosse Qual zwingt dich allezeit,
die Qual ü b e r v o l l e r Scheuern, ü b e r v o l l e n
Herzens—
aber Niemand dankt dir mehr...

Du musst ä r m e r werden,
weiser Unweiser!
willst du geliebt sein.
Man liebt nur die Leidenden,
man giebt nur die Leidenden,
verschenke dich selber erst, oh Zarathustra!

—Ich bin deine Wahrheit...

*Kendini kurban edersin, i ŝ k e n c e e d e r kendine
zenginliđin—*

*vazgeçersin kendinden,
esirgemezsın kendini, sevmesın kendini:
o koca işkence zorlar hep seni,
tıkabasa d o l u kilerlerin, tıkbasa d o l u yüreğin—
ama kimse teşekkür etmez sana artık...*

*Y o k s u l l a ŝ m a n gerek,
ey kafasız Bilge!
sevmek istiyorsan,
Yalnızca çekenler sevilir,
yalnızca açlara verilir
önce kendini armağan et, gitsin, ey Zerdüşt!*

—Hakikatinim ben senin...

ÇEVİRENİN NOTLARI

Nietzsche'nin sonradan *Dionysos Dithyrambosları* adı altında biraraya getirdiği şiirleri yazmağa başlaması 1883-84 arasına (*Zerdüşt*'ün yazılış, Nietzsche'nin Lou Salome ile dostluk dönemine) yerleştirilir genellikle. 1888'in yazında bunlardan altı tanesi (Varlıkların Yoksulluğu, Yırtıcı Kuşlar Arasında, Güneş Batıyor, Son İstem, İşaret Ateşi, Şöhret ve Sonsuzluk), çeşitli başlık tasarılarının da bulunduğu bir defterden temize çekilir. Başlık tasarılarında "*Zerdüşt*'ün Türküleri" adı ağır basıyor, bu dönemde yazdığı mektuplarda da Nietzsche şiirlere bu adla değiniyor. Şiirlerin son yazılış (bitiriliş?) dönemi ise çok daha kesin bilinebiliyor: Nietzsche, çıldırmasından 2-3 gün önce (28 Aralık 1888) bunları temize çekmeğe başlamış, bu iş de çılgınlığın yerleşmesinin ilk günlerine (2-3 Ocak) dek sürmüştü. Nietzsche'nin delirdiğinin habercisi olarak dostlarını onu aramaya götüren mektuplar 3 Ocak'ta postaya verilmiş. Bir başka, yine o güne ait bir tümce parçasında, "bugün, bir belirli tanrısal budalanın *Dionysos Dithramboslarını* bitirdiğini bildirdiler bana..." diye yazıyor Nietzsche.

Nietzsche uzmanı Podach, bunlara (ve başka upuçlarına, örneğin Nietzsche'nin elyazısının çıldırma süreci içinde gösterdiği değişikliklere) dayanarak bu tarihleri veriyor. Bu filolojik-biografik kılıkırkyarmalar, özetle, *Dionysos Dithyramboslarının* son elyazmasının Nietzsche'nin elinden çıkan son metinlerden biri ve son kitap tasarısı olduğunu gösteriyor.

Nietzsche, 1888 ilkbaharında, Torino'ya (?) giden tren-
de yazdığı "Yolculuk" adlı düzyazı şiirin altına "Varolu-
şun tehlikeye atılmışlığı ve hayalet gibiliği — Gece, 27
Nisan" diye bir not koyuyor: Çıldırmasına varan yol üze-
rinde böylesi duygular içinde bulunan Nietzsche için, Di-
onysos Dithyrambosları, ulaşmaya çabaladığı Dionysosca
sağlıklı bir dünya görüşünün yaşıntılar diliyle aktarılma-
sı bakımından önem taşıyorlardı, diyebiliriz. Bunun ne
gibi bir görüş olduğunu anlatmağa çalışacak değiliz; okur
kendisi baksın, görsün. Biz burada yalnızca Nietzsche'nin
bazı kavramları ile metin üzerine bazı bilgiler vermekle
yetinelim.

Dionysos, Nietzsche'nin, en başından sonuna dek, dü-
şüncesinde temel bir yer tutan kavramlardandır: "Kendin-
den geçme"nin, giderek "şarap" ve "bağbozumu"nun ve
"oyun"un, "dram"ın, "tiyatro" ve "tragedya"nın tanrısı, fi-
lozofun düşüncesinde gittikçe ağırlıklı bir anlam kaza-nır;
son, çılgınlıkla noktalanan günlerde ise, kendi kişi-liğine
dek iner — Wagner'in karısı Cosima'yı "Ariadne"nin yeri-
ne koyan, çılgınlık eşiğindeki düşünce, ona yazdığı notun
altına "Nietzsche (Sezar) Dionysos" diye imza atar...

Filozofun ilk yapıtı, *Musikinın Tininden Tragedyanın Do-
ğuşu*, Dionysos-Apollon ikiliği üzerine kuruludur: "İste-
min, kendi kendine oynadığı oyundan duyduğu haz" üze-
rinde yükselen, geniş anlamda "musiki"ye dayalı sanatlar,
Dionysos'un esinlendirdiği biçimlerdir — daha doğrusu,
"Dionysos", Hellenistik uygarlığın bu yaratım biçimlerine
verdiği addır. Bunun karşısında duran ve onu "biçimlerle"
dizginlemeğe çalışan apollon ise, "plastik sanatlar"da
dilegelen sanat güdüsünün, "kalıcı", "düzenli", "simetrik",
yaratımların esinlendiricisidir. Nietzsche'nin saptamala-

nyla, insan olgularından "coşma", "şarkı söyleme/dans etme" Dionysos'un payına düşerken, "düş görme"deki dinginlik, biribirini izleyen biçimlerin yarattığı "düzen" (Hellenistik biçimiyle "Olympos'taki tanrılar düzeni") Apollon'un yaratisıdır: "Yunanlı, varoluşun ürkünçlüğü ve tiksindiriciliklerini biliyor ve duyuyordu: yaşayabilmek için, bunların önüne Olympos'un parlak düş ürünlerini koymak zorundaydı." Bu ikiliğe başka bir örnek, Apollon'dan esinlenen "Epos"a, öykü-şiire karşılık, "halk türküsü"nün Dionysos'tan gelen "melos"u, "melodi"sidir.

Böylece, Nietzsche'nin düşüncesinin başlangıçlarında, çok genel çizgiler içinde "müzik" ve "dil" karşılığı içine yerleşen Dionysos-Apollon ikiliği, karşılıklı bir dengenin ikisi de gerekli iki yanı, ögesi olarak anlaşılır. "İnsanın en temel metafizik etkinliği olan sanat" için, ikisinin bir denge içinde buluşmaları gerekir.

Tragedyanın Doğuşu, şöyle sona erer: Atina'da bulunan bir "Yabancı" (Nietzsche?), Apollon'u selamlayarak, Atinalılara şöyle seslenir: "Kutlu Helen halkı! Sizin için Dionysos ne denli büyük olmalı ki, Delos'lu tanrı [Apollon] sizin Dityrambos'ca çılgınlığınızı iyileştirmek için bunca büyü gerektiriyor!—Böyle bir duygu içinde bulunan kişiyi, oysa ki, bir ihtiyar Atinalı, onun yüzüne Aeskylos'un yücelmiş gözlerini çevirerek, şöyle yanıtlayabilirdi: 'ama şunu da söyle, ey Harika Yabancı: bu halk ne denli acı çekmiş olmalı ki, böylesine güzel olabilmış! Şimdi de gel. beni Tragedya'ya kadar izle ve benimle birlikte her iki tanrının tapınaklarında kurbanlar sun.' "

1871 tarihli bu "*dithyrambos'ca çılgınlık*", on sekiz yıl sonra, bir dizi Dithyrambos'u temize çekmiş düşünürü kurban alacak çılgınlıktan çok farklı mıydı?

"*Dithyrambos*"un ne olduğu konusunda da *Tragedya'nın Doğuşu* şu açıklamayı veriyor: "Dionysos'ca dithyrambos'da, insan, bütün simgesel yeteneklerinin doru-

ğuna çıkacak kertede uyarılmış haldedir; daha önce hiç hissedilmemiş birşey, Maya perdesinin yırtılışı, kendi cinsinin hatta doğanın dehası olarak birlikli bir duruma varış, dilegelmek için kişiyi zorlar. Şimdi, doğanın özü kendisini simgesel olarak dilegetirecektir; yeni bir simgeler dünyası gereklidir; yalnızca ağzın, yüzün, sözün, simgelemi değil, hepsinin toplamının — bütün üyelerini uyumlu olarak devindiren dans edimi. O zaman, öteki simgelem güçleri; müziğin, ritmiğin, dinamiğin ve armoninin güçleri de, birdenbire büyüyerek akar, yığılır. Bütün simgelem gülerinin bu toptan boşalmasını tutabilmek, kavrayabilmek için insanın, bu güçlerde kendisini kendisini simgesel olarak dilegetirmek isteyen o kendi kendisine yaancılaşıma yüksekliğine ulaşmış olması gerekir: bu yüzden Dionysos'a dithyrambos'ca tapınanı, ancak onunla aynı düzeyde olan anlar!"

Bu ilkyapıtta bile, bir "denge" öngörüldüğü halde, Nietzsche'nin 'gönlünün kimden yana' olduğu belli oluyordu—sonradan, giderek artan bir biçimde, Apollon'un önemi azalırken, Dionysos, düşüncede önplana geçer:—

"Coşku" anı, bir bilinç içeriğine dönüştürülünce, kişinin dünyayı bir bütün olarak ve kendisini de tam olarak onaylaması, bütün 'Varlığa' "Evet!" demesi anlamına gelir. Böyle bir durumdaki kişi, dünyada ve kendisinde herhangi birşeyi 'değiştirmek' istemez — onları, tam o biçimleriyle, evetlemiştir. "Kahkaha" atar, "dans" eder... (Bu noktada Kazancakı'sın *Zorba*'sı akıllara gelebilir: *Zorba*, otobiyografik öğeler yanında, bilinçli olarak Nietzsche'ce 'idealler' üzerine kurulmuş bir kişidir.)

Böylece, bu kişi, kendi yaşamına baktığında, ölüm sorusunu, *Grekçe* ölüm sorusunu; "Şu anda öleceksin—ne diyorsun?" sorusunu, Nietzsche'nin "bengi dönü"şüyle yanıtlayacaktır. Bu yanıt Zerdüş'ten dinleyelim:—

Şimdi ölüyorum ve yok oluyorum, bir an içinde hiçim. Ruh-

lar da bedenler kadar ölümlüdür.

Ama, benim içine dolaşmış olduğum nedenler düğümü geri döner — o beni yeniden yaratacaktır! B en kendim de bengi dönüşün nedenlerinden biriyim.

Geri dönerim, bu güneşle, bu yeryüzüyle, b u kartalla, bu yılanla—yeni bir yaşama ya da daha iyi bir yaşama ya da benzer bir yaşama d e ğ i l :

—hep yeniden, bengi, bu aynı yaşamın kendisine dönerim geri, en büyüğünde de en küçüğünde de aynı olan bu yaşama, ki bütün şeylerin bengi dönüşünü yeniden öğreteyim,—

Zerdüşt'ü, özellikle III. Kitabı, içindeki yoğun şiirsellik ve coşkuyla, peş peşe gelen "dans"larıyla boydan boya tek bir dithyrambos saymak çok yanlış olmayabilir.

Dithyramboslardan üçü ise 1885'de basılan ama yayımlanmadan yalnızca birkaç dosta gönderilen *Zerdüşt IV*'de yer alır. Son ikisi de Nietzsche'nin son iki kitabının sonunda 'epilog' olarak bulunur: *Nietzsche contra Wagner*'de 'Varlığının Yoksulluğu', *Ecce Homo*'da 'Şöhret ve Sonsuzluk'. Bu son iki şiirin temiz yazmaları (son biçimleri) bu kitapların basım metinleriyle birlikte yayınevine gönderilmiş bulunduğundan olacak, Nietzsche'nin son elyazmasında metinleri bulunmamakta, ama adları bu yazmanın sonundaki çizelgede yer almakta. Bu yüzden, şimdiye kadar yapılan yayımlarda, bu iki şiir Nietzsche'nin onları ilk koyduğu yerden (kitapların sonundan) alınarak, ötekilerin yanında yayımlanagelmıştır. Öte yandan da, bazı yayıncılar, şiirlerden üçünü, *Zerdüşt*'te bulunduklarından olacak, Dionysos Dithyrambosları arasına koymazlar. İlk kez Podach, Nietzsche'nin son ("Çıldırma dönemi"—basımları kendi elinden geçmemiş) kitaplarını elyazmala-

rına geri dönerek yayımlarken şiirleri 'yerli yerinde' tutmuştur.

Nietzsche'nin dithyramboslardan üçüne yer verdiği *Zerdüşt IV*, trajik trilogyayı izleyen bir Satyr oyununu andırır: İlk üç kitapta öğretisi İncil 'ciddiyeti'yle, peygamberce edalarla serimlenen Zerdüşt, burada alay konusu edilmekte, palyaçolaştırılmaktadır; ama yine de ironik, acı bir tadı vardır bu alayın: "Üstinsan"ı öğreten, onu arayan Zerdüşt'ün payına, çömez diye, 19.yüzyılın insan telveleri ile yaygın modalarını simgeleyen "üstün insanlar" düşmüştür:

İki Kral, bir Papa, Tanrının Katili En Çirkin Adam, sü-lüklere kendi kanını emdiren Vicdanlı, Kendi İsteğiyle Dilenci olan biri, Kendine Zerdüşt'ün Gölgesi Adını Takan Gezgin, bir de yer yer Schopenhauer ile Wagner'i anımsatan bir bıkkınlık öğretmeni Falcı ile bir ayartıcı Büyücü.

Bu tipler ile Zerdüşt'ün ilişkileri "Eşek Şenliği"ne doğru sürüp giderken, Nietzsche'nin "altın kahkaha" ilkesi bol bol uygulanmaktadır: önce, en çok kızdığı tutum olan "ağırbaşlılık", sonunda da, "bengi dönüş"—"amor fati" düşüncelerinde dile gelen, dünyayı bir bütün olarak onaylayıcı kendi tutumu, tefe konulmakta—hem de, söylenen herşeye "Evet" demekten başka bir yapamayan eşekle simgelenerek. . .

Geri dönüp kendi alaycı tutumuyla bile alay edebilme-yi içeren, çokyönlülükten de öte bir tutumu var Nietzsche'nin bu eserde. İlginç olan ise, en içten, en derin yaşantılarından doğan şiirlerinden üçüne burada, bu matraklıklar içinde yer vermesidir. Bu, sanıyorum, Zerdüşt IV'ün 'ciddi'ye alınması gereken bir parodi olduğunu göstermekte.

Üç Dithyrambos şöyle bir bağlamda yer alıyor:

Zerdüşt, bir "imdat bağırtısı"nın peşinde, dağından aşağıya iner; imdat isteyenini ararken yolda kendisini arayan 'üstün insanlar'a rastlar, onları teker teker mağarasına gönderir.

Bunlardan biri "Büyücü"dür: Zerdüşt ona rastladığından elini kolunu sallayarak koşuşmakta, çırpınmaktadır; sonunda yere yıkılır. Zerdüşt bu "Bütün dünyaca terkedilmiş, yalnız bırakılmış" ihtiyarı ayıltmağa çalışır. Sonunda Büyücü titreyerek, ürpererek, can çekişir gibi yakınmaya başlar: *Şiir Ariadne'nin Yakınması*'dır, ama onun adı geçmez— bir oyuncu, bir kalpazandır bu Büyücü, şiirin sonunda Zerdüşt'ten bir güzel sopa yiyince de itiraf eder: Bu yakınmasıyla "Tin'in Nedamet Getireni"ni oynamıştır.

Zerdüşt onu da mağarasına gönderir. Akşam olunca mağarasına dönen Zerdüşt konuklarını ağırlar. "Akşam Yemeği"nden sonra, onlara "Üstün İnsanlar Üzerine" bir söylev çeker, ama söylevinin sonunda, bu 'üstün insanlar'ın "kokuları"na dayanamayarak kendini dışarı atar. Mağarada yalnız kalan "üstün insanlar'a bu kez İhtiyar Büyücü, "...herşeye, en iyi şeylere bile akşam iner sonunda..." diyerek bir "Bezginlik Türküsü" okur: *Sadecel Deli! Sadece Şair!*

Bu türküyle, bütün 'üstün insanlar' Büyücü'nün "kandırıcı ve bezginlik verici şehvet ağına" düşerler; Tin'in Vicdanlısı dışında. Vicdanlı, Büyücü'yü suçlayarak, "Bilim Üzerine" konuşmaya başlar: Bilim, insanın güvensizlik duygusundan, 'üstün insanlar'ı Zerdüşt'ü aramaya iten duygudan, k o r k udan doğmuştur. O sırada mağaraya dönen Zerdüşt, bu "hakikat"i "başasağı" eder: insanın tüm tarihi y ü r e k l i l i ğ i n tarihidir. —Bütün 'üstün insanlar' "Zerdüşt" diye haykırırlar bir ağızdan; ihtiyar Büyücü'nün büyüü bozulmuştur. Tam Zerdüşt yine temiz hava almak için kapağı dışarı atacakken, Gezgin söze baş-

lar:

Çöliün Kızları Arasında adlı düzyazı metin ile dithyrambosdur söylediği.

Gezgin'in türküsü neşelendirir, canlandırır 'üstün insanlar'ı. Bu arada Zerdüşten yeniden dışarı tüymüştür. İçeriden gelen kahkahalar, çığlıklar onu umutlandırır bir an: bu 'üstün insanlar' i y i l e ş m e k t e midirler acaba? Ama biraz sonra ani bir sessizlik olur, mağaradan tütsü kokuları gelmeğe başlar. Meraklanan Zerdüşten, "ne iş çeviriyor bunlar" diye kapıdan gözetler: 'Üstün insanlar', dizlerinin üstünden' mağaradaki eşeğe tapınmaktadırlar — her duadın peşinde boyuna "I—A" (Ja=evet) diye anıran eşeğe... Zerdüşten, sonunda, "imdat çağrısı"nın bu 'üstün insanlar'dan geldiğini, bunun da kendisine yönelmiş bir 'son ayartı' olduğunu anlar: 'üstün insanlar'ın acılarını paylaşma ayartısı... Bunu da aşar, "karanlık dağlardan doğan bir güneş gibi" mağaradan çıkar, gider.

Burada sunduğumuz metin(ler), Nietzsche'nin elyazmasının sonunda duran çizelge (yukarıda, S. 103) doğrultusunda, Podach'ın bildirdiği sayfa düzenine göre ve Colli—Montinari KGW'deki metin esas alınarak düzenlenmiştir.

Bu kaynaklar şunlardır:—

Podach : *Friedrich Nietzsches Werke des Zusammenbruchs*, Erich F. Podach, Wolfgang Rothe Verlag, Heilderberg 1961.

KGW : *Nietzsche / Werke, Kritische Gesamtausgabe*, Giorgio Colli - Mazzino Montinari, Sechste Abt. Vierter Bd., Walter de Gruyter & Co., Berlin

1967.

Almanca metinlerin sayfa altında köşeli ayraç içinde

verilen sayılar, elyazmalarının Podach'daki sayfa numaralarıdır. İlk elyazmasının başında *Dionysos-Dithyramben / Friedrich Nietzsche* ibaresi, son sayfasında da çizelge bulunmaktadır. Son iki dithyrambos'un metinleri ise, ilgili kitapların elyazmalarının sonunda bulunmakta; burada da o metinlerin elyazmalarının sayfa sayılarıyla verilmektedir.

Tek dithyramboslarla ilgili, aşağıdaki notlar, bu sayfa sayılarıyla belirtilmektedir:—

(3) Buradaki dithyrambos'un adında ve ileride bir kez daha (36) geçen "*deli*", Nietzsche için, özellikle Dostoyevski okumalarından sonra, "budalalık" ve "çılgınlık" karışımı bir anlam taşır— 'çevresine yabancı olmak'tan, 'yaşama aykırı düşme'ye dek uzanan bir anlam...

(4) "*Yavuklu*" dediğim "*Frier*", bir kızla (burada, 'feminin' olan "*Hakikat*"la) evlenmek isteyen, ona 'kur yapan' delikanlıdır.

('4-5) Şairlerin "*çok yalan söylediği*", Zerdüşt'te de iki kez ele alınır. "*Şiirsel yaratı*", belirli bir anlamda "yalan" dır, Nietzsche için — bilinçli bir "yalan"...

(7) İlk iki dizede bir belirsizlik var: Üçüncü dize verdiğimiz çeviriyi gerektiriyor; ama, ikinci dize şöyle de anlaşılabilir: '*t a n r ı b a k a r g i b i d i r k o y u n a*'

"*Yeşil*"lik, kıskançlığın, hasetin rengidir.

"*sürülmüştüm*" : (bana) yasaklanmıştı" anlamını da içeriyor.

(9) "*Gezgin ve Gölgesi*", Nietzsche'nin *İnsanca Pek İnsanca* adlı kitabının bir bölümünün başlığıdır. "*Gezginlik*", 'yurdunda bulunmak/ evi—barkı olmak/ yerleşik'liğin tersi olarak, 'amaçsızca, nereye gittiğini bilmeden, (biraz da) yolunu kaybetmiş olarak dolaşıp durmak' gibi anlamlara gelir. Türkçe'de en yakın kavramı, "sıla'nın tersi ola-

rak "gurbet"; kişi olarak da "abdal"dır. Nietzsche yaşamının son (*Zerdüşt* ve sonrası) dönemini "gezgin" olarak geçirmiştir.

(10) İkinci satırda "weich" ve "Weib" ile sözcük oyunu: 'zayıf', 'kadın'

'bilinebilird ilmeceler' dediğimde sözcük oyunu 'tahmin edilebilir gizemler' — Almanca'da 'gizem' anlamına gelen Räthsel, 'tahmin edilecek şey' anlamında rathen fiil kökünden yapılmış bir isimdir.

(11v.d) Açık bir parodi olan "*ölün Kızları Arasında*" Ferdinand Freiligrath adlı bir 'şair'in, "öl"den esinlenen şiirlerindeki imgeleri "kum gibi sarı arslan", "kükremek", "vaha", "evsahibinin kızları", "palmiyeler altında", v.b.) kullanıyor. (Bkz. C.A.Miller, "Nietzsche's 'Daughters of the Desert' : A Reconsideration", *Nietzsche-Studien* 2, 1973; Freiligrath'ın şiir kitabı, *Gedichte*, 1855'de yayınlanmış.)

'Sevgili dostlar' dişil kipte; 'çölün Kızları'na sesleniyor.

(12 v.d.) "*Sela*" : İbranice "tamam" demek olan sözcük, İlahilerde 'dur' işareti olarak kullanılır.

'bilgiçe benzetme', Eski Ahit'te bir balıkca yutulan Yunus'a gönderi.

(14) *Dudu ile Züleyha* : Özellikle Goethe'nin Batı-Doğu Divanı'yla Almanlar için 'tanıdık' kılınan "Doğu'lu kız" adları.

Alttan beşinci dizede sözcük oyunu : "Licht", "leicht" : 'ışıklı', 'hafif'.

(17) İkinci bentin sonunda sözcük oyunu 'çağrı' (Zuspruch), 'söylemek'ten, konuşmak'tan (sprechen) gelen 'söz' (Spruch) ile aynı kökten...

(19) Üçüncü dizede sözcük oyunu : "Blitz" ile "Blick" ('şimşek', 'bakış') arasında ses benzerliğı var.

(20) 'Ön-düřünölü, son-düřünölü : Nietzsche, 'düřün-

celilik' anlamına gelen sözcüğün 'sonradan düşünmek' biçiminde kuruluşundan yararlanarak 'önceden düşünmek' biçimini kuruyor.

(25) Burada, uzaktan da olsa, insanlara ateşi verdiğinden dolayı cezalandırılan Prometheus'un gün boyu ciğerlerini parçalayıp yiyen kuşlara gönderi var.

(32) "*Tanınmaz Tanrı*", Ariadne'ye yaklaşmakta olan Dionysos'tur. Grek mitologyasındaki öykü şöyle: Kral Minos'un kızı Ariadne, canavar Minotaurus'u (Minos'un Boğası) öldürmek üzere Girit'e gelen Theseus'a aşık olur, ona "labirent"ten çıkmasını sağlayacak "ipliği" verir. Theseus bu sayede kurtulur, kaçarken de Ariadne'yi yanına alır— ancak, nasılsa, onu Noksas'da 'unutur', 'bırakır', 'terkeder': bunun üzerine oraya gelen Dionysos. Ariadne'yi bulur, onunla 'evlenir'. Öykünün bir başka biçimi (Plutharkhos'a göre) şöyle: Theseus onu Naksos'ta terkettiğinde, Ariadne hamiledir, çocuk doğururken ölür. Bu yüzden her yıl, Dionysos şenliklerinin bir parçası olarak, genç bir adam, çocuk doğuran Ariadne'yi "oynatarak" onun 'anısını kutlar'.

(37) İkinci bentin üçüncü dizesindeki "Mehr Licht" Goethe'nin ölürken söylediği sözdür: 'daha çok ışık [olsun]'. Buradaki çeviri 'bulutlar'dan dolayı yeğlenmiştir.

"küçük" — "benim" kulaklar: Nietzsche kulaklarının küçüklüğüyle övünürdü...

(Labirent için bkz. yukarıdaki not)

(38) İkinci bentin sondan ikinci dizesinin çevirisi bir fazlaca yorum içeriyor; düz çevirisi şöyle: 'Yazgıya bile batıcı [rahatsız edici / huzursuz kılıcı] olmayacağım'.

(39) Üçüncü bentin ilk dizesinde 'içi geçmiş' dediğim, düz anlamıyla 'hastalanmış'.

(41) 39'daki "Prinz Überfluss"u 'Prens Bolluk' diye çe-

virdikten sonra aynı sözcüğü burada 'fazlalık' diye çevirmemin nedeni, sözcüğün hem 'bol/çok fazla' hem de 'gereksiz/fazla' anlamlarını içermesi. Nietzsche de ikinci bentin başında bu çifte anlamlılıkla sözcük oyunu yapıyor.

(3) s. 76 v.d. "*ilenç/ilenme*" lanet/lanetleme. Nietzsche'nin son kitaplarından Deccal'ın (Antrichrist) alt başlığı, "Hristiyanlığa Lanet"tir.

(4) d.3 "*Ins Bett mit euch*" ile *Podach'a* uyuyorum—KGW'deki "*Ins Bett mich euch*" herhalde baskı hatası.

(4 v.d.) "*Ruhm*"u, "*ün*" değil "*şöhret*" diye; "*Tugend*"i de "erdem" değil, "*fazilet*" diye çevirmenin nedeni, (5) deki "*uyanılılığı*" sağlamak...

(8) "*çünkü seviyorum seni, ey sonsuzluk*", Zerdüşt III.ün sonundaki şiirsel parçanın da 'nakaratı': Yukarıda sözünü ettiğim "bengi dönüş"ün dilegelişidir. Burada "sonsuzluk" diye çevirdiğim, aslında "bengilik", yani her iki yönde de —"ezeli" "ebedi"— sonsuzluktur. Dithyrambos'larda geçen bazı imgeleri de içeren bu parçanın sonu şöyle:—

Dingin bir gök germişsem kendi üstüme ve uçmuşsam kendi kanatarımla kendi göğüme:

Oynaşarak yüzmüşsem derin ışık-uzaklıklarında ve çıkıp gelmişse özgürlüğüme bir kuş bilgeliği:—

—böyle der ya kuş bilgeliği: "*Bak, yok işte üst, alt! At kendini şuraya, buraya, oraya, sen ey Hafif! Şarkı şöyle! konuşma artık!*"

—"bütün sözcükler Ağırlar için yapılmamış mıdır? yalan söylemez mi bütün sözcükler Hafif'e! Şarkı söyle! konuşma artık!"—

Ah nasıl çekmesin ki canım bengiliği ve düğün halkasını halkaların — dönüşün halkasını?

Hiç bulamadım daha, çocuk isteyeceğim: kadını, meğer ki

kadın ola o ,bu sevdiğim çünkü seviyorum seni, ey Bengilik!

Ç ü n k ü s e v i y o r u m s e n i , e y B e n g i l i k !

(41-42) "*armağan et gitsin*" diye çevirdiğim *verschenken*, "(ona-buna) dağıtmak / çarcur etmek" gibi anlamlar da taşır. "*rahmetsiz*": aslında "yağmursuz".

DIONYSOS DİTHYRAMBOSLARI

Dionysos Dithyrambosları, filozof Nietzsche'nin en önemli şiir toplamıdır. Zerdüşt döneminde yaşadığı yücelme duygusuyla başladı şiirlerden oluşan toplamı, çıldırmasından birkaç gün önce düzenlenmiş ve temize çekmiş, ayrı bir kitap olarak tasarlamıştır.

Kendinden geçmenin ve sanatın tanrısı Dionysos'un şarkılarına gönderide bulunan toplam, şair-filozofun en yoğun yaşantıları ile en hafif alaylarını, düşünülmüş coşkunluklar biçiminde biraraya getirir.

Şiirlerin tamamının çevirisini, Nietzsche'nin kendi el yazmasına dayanan düzenleme içinde, asılları ile birlikte sunmaktan kıvançlıyız.